

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ

Χουλιάρας Αστέρης

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών	
ΤΜΗΜΑ		Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	X1700E	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	E
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στη Γεωπολιτική		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Σύνολο			5
Διδασκαλία		3	1,7
Ατομική Έκθεση			0,9
Προφορική Παρουσίαση			0,1
Τελικές εξετάσεις			2,6
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων		Ειδίκευσης γενικών γνώσεων	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (κατ' εξαίρεση στα αγγλικά για τους φοιτητές Erasmus)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uop.gr/courses/PEDIS252/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Οι φοιτητές/ήτριες μαθαίνουν το ρόλο της γεωγραφίας στη διεθνή πολιτική και την ιστορία της γεωπολιτικής σκέψης από τους ντετερμινιστές γερμανούς θεωρητικούς του 19^{ου} αιώνα έως την κριτική γεωπολιτική. Προβληματίζονται ιδιαίτερα για τη σχέση «αντικειμενικών» και «υποκειμενικών» γεωπολιτικών αντιλήψεων. Αποκοτούν δεξιότητες στην ανάγνωση χαρτών και στατιστικών δεδομένων και στην «αποκρυπτογράφηση» γεωπολιτικών αφηγήσεων. Επίσης κατανοούν σε μεγαλύτερο βάθος την ανάλυση της εξωτερικής πολιτικής και της διαμόρφωσης των διεθνών σχέσεων.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγνωση νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων είναι ένα από τα λίγα τμήματα κοινωνικών επιστημών στην Ελλάδα που προσφέρουν στους/ις φοιτητές/ήτριες τους τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με τη σύγχρονη γεωπολιτική σκέψη (τόσο την παραδοσιακή όσο και τη σύγχρονη κριτική προσέγγιση). Οι φοιτητές/ήτριες αποκτούν δεξιότητες στην αναζήτηση και ανάλυση σύνθετων δεδομένων, κατανοούν διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, μαθαίνουν την πολυπλοκότητα της αλληλεπίδρασης γεωγραφικών, οικονομικών και πολιτικών παραγόντων. Επίσης το μάθημα προωθεί την κριτική σκέψη και ιδιαίτερα την κριτική ανάγνωση σεβασμό στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα ενώ προετοιμάζει τους/ις φοιτητές/ήτριες για εξειδικευμένες μεταπτυχιακές σπουδές σε ζητήματα διεθνών σχέσεων και εξωτερικής πολιτικής.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η σημασία της γεωγραφίας στις διεθνείς σχέσεις - Η άνοδος και η πτώση της γεωπολιτικής: από τον Ράτσελ στους Ναζί - Η επάνοδος της γεωπολιτικής και ο Yves Lacoste - Η γεωπολιτική σκέψη μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου - Γεωπολιτικές αφηγήσεις και κριτική γεωπολιτική - Το τέλος ή η επιστροφή της γεωγραφίας

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις και σεμινάρια. Στα σεμινάρια φοιτητές/ήτριες παρουσιάζουν τις εργασίες τους και διεξάγεται συζήτηση.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Υπάρχει εκτεταμένη χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία. Υπάρχουν PPT presentations (αναρτημένα στο eclass), προβάλλονται videos και μέρος της επικοινωνίας με τους φοιτητές πραγματοποιείται ηλεκτρονικά.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	13 Εβδ. x 3 ώρες = 39 ώρες
	Ατομική Έκθεση	4 Εβδ. x 4 ώρες x 1.5 = 24 ώρες
	Προφορική παρουσίαση	1 ώρα επαφής + 3 ώρες προετοιμασίας= 4 ώρες
	Τελικές εξετάσεις	13 Εβδ. x 3 ώρες x 1,5 = 58,5 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	125,5 ώρες

ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS		
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος απαιτείται βαθμός ίσος ή μεγαλύτερος του 5. Δίνεται η δυνατότητα εκπόνησης και παρουσίασης προαιρετικής Ατομικής Έκθεσης που προστίθεται στον τελικό βαθμό, εφόσον το γραπτό της εξέτασης στο τέλος εξαμήνου είναι προβιβάσιμο, σε ποσοστό 20% (1-2 μονάδες). Η τελευταία περιλαμβάνει την παρουσίαση ενώπιον της τάξης ενός μικρού κειμένου (300-500 λέξεων). Για τους φοιτητές Erasmus αξιολόγηση γίνεται μέσω απαλλακτικής εργασίας μεγέθους 3.000 λέξεων στην αγγλική γλώσσα με θέμα μια σύγχρονη γεωπολιτική αφήγηση.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασικά Εγχειρίδια

*Αστέρης Χουλιάρας, Γεωγραφικοί Μύθοι της Διεθνούς Πολιτικής, Αθήνα: Ροές, 2004

Είναι σε ηλεκτρονική μορφή στο Eclass. Αυτό είναι το βασικό εξεταζόμενο βιβλίο.

Διανέμονται δωρεάν τα ακόλουθα συμπληρωματικά συγγράμματα:

Rischar Haass, *Ο Κόσμος Σήμερα*, Αθήνα: Εκδ. Ασίνη, 2022

ή εναλλακτικά

Pascal Boniface, *Άτλας των Διεθνών Σχέσεων*, Αθήνα: Πεδίο, 2022.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία (σε όσα προηγείται * είναι διαθέσιμα στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος)

Agnew, John, *Geopolitics – revisioning world politics*, London: Routledge, 1998

Blanchard, Jean-Marc F., and Colin Flint. 'The Geopolitics of China's Maritime Silk Road Initiative'. *Geopolitics*, Vol. 22 (2), 2017, σελ. 223-245

* Bruns, Bettina, Happ, Dorit, Zichner, Helg, *European Neighbourhood Policy: Geopolitics between Integration and Security*, London: Palgrave Macmillan, 2017

Clover, Charles, 'Dreams of the Eurasian Heartland, the reemergence of Geopolitics', *Foreign Affairs*, Vol. 78 (2), March-April 1999, σελ. 242-268

Cohen, Saul Bernard. *Geopolitics: the geography of international relations*. Rowman & Littlefield, 2014

* Dodds, Klaus, *Global Geopolitics: A Critical Introduction*, Harlow: Pearson, 2014

Dodds, Klaus, *Geopolitics in a changing world*, London: Prentice Hall, 2000

*Dodds, Klaus and David Atkinson, eds, *Geopolitical traditions – a century of geopolitical thought*, London: Routledge, 2000

* Flint, Colin, *Introduction to Geopolitics*, London: Routledge, 2015

Fuller, Graham. *A sense of siege: The geopolitics of Islam and the West*. Routledge, 2018.

Glassner, Martin, *Political Geography*, London: John Wiley and Sons, 1996

*Gray, Colin and Geoffrey Sloan, eds, *Geopolitics, Geography and Strategy*, London: Frank Cass, 1999

- Gray, Colin, 'The Continued Primacy of Geography', *Orbis*, Vol. 40 (2), Spring 1996, pp. 247-261
- Haverluk, Terrence W., Kevin M. Beauchemin, and Brandon A. Mueller. 'The three critical flaws of critical geopolitics: Towards a neo-classical geopolitics', *Geopolitics*, Vol. 19 (1), 2014, pp. 19-39
- Huliaras, A. and Tsardanidis Ch., '(Mis)Understanding the Balkans: The Three Greek Geopolitical Codes of the Post-communist era', *Geopolitics* [Routledge], Vol. 11 (3), Autumn 2006, pp. 465-483
- *Kliot, Nurit and David Newman (eds), [*Geopolitics at the End of the Twentieth Century*](#), London: Frank Cass, 2000
- Libicki, 'The Emerging Primacy of Information', *Orbis*, Vol. 40 (2), Spring 1996, σελ. 261-276
- Luttwak, Edward N., 'From Geopolitics to Geoeconomics', *The National Interest*, No 20, Summer 1990, σελ. 17-24
- O' Loughlin, J., ed., *Dictionary of Geopolitics*, Westport: Greenwood Press, 1994
- O Tuathail, Gearoid, *Critical geopolitics – the politics of writing global space*, London: Routledge, 1996
- * O Tuathail, Gearoid, Paul Routledge and Simon Dalby, eds, *The Geopolitics Reader*, London: Routledge, 1998
- O Tuathail, Gearoid and Simon Dalby, eds, *Rethinking geopolitics*, London: Routledge, 1998*
- Parker, Geoffrey, *Western Geopolitical Thought in the Twentieth Century*, New York: St Martin's Press, 1985 (ιδιαίτερα τισσελ. 102-119)
- *Parker, Geoffrey, 'Political geography and geopolitics', in A. J. R. Groom and Margot Light, *Contemporary International Relations. A Guide to Theory*, London: Pinter, 1994, σελ. 170-181
- Peters, Suzanne, 'The "West" against the "rest": Geopolitics after the end of the Cold War», *Geopolitics*, Vol. 4 (3), Winter 1999, σελ. 29-46
- Sempa, Francis. *Geopolitics: from the Cold War to the 21st Century*. Routledge, 2017
- Spykman, Nicholas J., *America's Strategy in World Politics*, New York: Harcourt, Brace and Co, 1942 (ιδιαίτερα τισσελ. 11-40 και 411-472)
- Spykman, Nicholas J., *The Geography of Peace*, New York: Harcourt Brace, 1944
- Sumida, Jon Tetsuro, *Inventing Grand Strategy and Teaching Command: The Classic Works of Alfred Thayer Mahan Reconsidered*, Johns Hopkins University Press (ιδιαίτερα τισσελ. 1-41 και 80-117)
- * Wallerstein, Immanuel, *Geopolitics and geoculture : essays on the change world-system*, Cambridge: Cambridge University Press, 2015
- * Yossef, Amr., Cerami, Joseph, *The Arab Spring and the geopolitics of the Middle East : emerging security threats and revolutionary change*, London: Palgrave Macmillan, 2017
- *Βιδάλης, Ορέστης, *Το σύγχρονο γεωπολιτικό περιβάλλον και η εθνική μας πολιτική*, Αθήνα: Ελληνική Ευρωεκδοτική, 1998
- *Κάπλαν, Ρόμπερτ, *Η Επερχόμενη Αναρχία*, Αθήνα: Ροές, 2001
- * Κάπλαν, Ρόμπερτ, *Η Εκδίκηση της Γεωγραφίας*, Αθήνα: Μελάι, 2017
- * Μπρζεζίνσκι, Ζμπίγκνιου, *Η Μεγάλη Σκακιέρα*, Αθήνα: Λιβάνης – Νέα Σύνορα, 1998
- * Πρεβελάκης, Γεώργιος, *Γεωπολιτική της Ελλάδας*, Αθήνα: Libro, 1998
- * Πρεβελάκης, Γιώργος, *Τα Βαλκάνια: Πολιτισμοί και Γεωπολιτική*, Αθήνα: Libro, 2011
- * Blanc, Pierre, *Ο Διαμελισμός της Κύπρου: η Γεωπολιτική ενός Διχασμένου Νησιού*, Αθήνα: Ολκός, 2013
- * Defay, Alexandre, *Η Γεωπολιτική της Εγγύς Ανατολής*, Αθήνα: Δαίδαλος, 2013
- *Huntington, Samuel, *Η Σύγκρουση των Πολιτισμών*, Αθήνα: εκδ.Πατάκη, 2017

* Kupchan, Charles A., *Το Τέλος της Αμερικανικής Εποχής: Η Εξωτερική Πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών και η Γεωπολιτική του 21ου Αιώνα*, Αθήνα: Λιβάνης, 2013

* Lesser, Ian, Larrabee, Stephen F., Zanini, Michele, *Η νέα γεωπολιτική της Ελλάδας*, Αθήνα: Ι.Σιδέρης, 2010

* Parker, Geoffrey, *Γεωπολιτική: Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον*, Αθήνα: Ροές, 2002

* Thual, Francois, *Η Κληρονομιά του Βυζαντίου: Γεωπολιτική της Ορθοδοξίας*, Αθήνα: Ροές, 2013

Επιστημονικά Περιοδικά

Πολύ ενδιαφέροντα περιοδικά είναι τα *Geopolitics*, *Political Geography*, *Geoforum* και *Geojournal*. Περισσότερο προσβάσιμα από το ευρύ κοινό είναι τα *Foreign Affairs*, *Foreign Policy*, *Current History*, *Orbis*, *Survival*, *The Washington Quarterly* και *World Policy Journal* (τα περισσότερα με ελεύθερη πρόσβαση μέσω του HEALink).

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο

[Stratfor](#) Εταιρεία γεωπολιτικών προβλέψεων από το Texas

[Carnegie](#) Endowment for International Peace είναι ένα αμερικανικό think tank με έμφαση και σε ευρωπαϊκά θέματα

[TheDiplomat](#) με έμφαση στη γεωπολιτική της Ασίας.

[CSIS](#), το Center for Strategic and International Studies επικεντρώνεται σε θέματα ασφάλειας και άμυνας